

Donasjon intet enkelt valg

(Først publisert: 18.04.06 Oppdatert: 18.04.06 kl. 09:55)

LEIF MAGNE VOLLAN

OMSTRIDTE ORGANER. Holdningen som helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad og kirurgene som blir intervjuet står for er at det er egoistisk og ubetenksomt av folk å ikke være donorer. La heller andre ha glede av organene dine når du er død. Siden dette valget i teorien er så enkelt, så tar du det vel mest rasjonelt når du ikke er påvirket av sjokk og sorg.

Uheldigvis preger dette situasjonen til pårørende når de hurtig må ta stilling til om organer fra en av deres nærmeste kan høstes. Tanken er at for å unngå å belaste pårørende med en slik beslutning, og for å sikre at flere får de organene de trenger, så bør du iflg. Brustad ta denne beslutningen på forhånd. Du bør ha et donorkort.

Mange mener også at et slikt donorkort burde være obligatorisk, gjerne i forbindelse med selvangivelse eller førerkort. Denne argumentasjonen for donasjon fremstiller det som om de som sier nei til donasjon og nei til et eget donorkort er egoistiske og irrasjonelle. Egoistiske, siden de ikke vil gi bort noe de ikke lenger selv har bruk for, eller irrasjonelle, siden de er forstyrret av sorg og sjokk. Viktige argumenter mot donasjon kommer derfor ikke frem. Argumenter som både er rasjonelle og motivert av omsorg for andre.

Teknologidrevet utvikling.

Utviklingen av transplantasjonsteknikk handler om at jo flinkere vi blir til å utføre de tekniske aspektene ved en transplantasjon, jo flere muligheter for transplantasjon vil oppstå. Hindringen her er vår gjeldende instrumentelle presisjon. Denne presisjonen forbedres kontinuerlig, også kjemisk når det gjelder våre muligheter til å håndtere medisinske utfordringer knyttet til at kroppen avviser organer. Behandling uten transplantasjon blir til sammenligning ansett for å være mindre innovativt og mer drevet frem av nød enn av modig pionéarbeit. Vår potensielle mangel på organer vil derfor være økende i overskuelig tid.

Sjelelig selvbilde.

Vi har i beste fall et ambivalent forhold til kroppene våre. Det er naturlig for oss å si at vårt egentlige jeg fins gjemt inne i oss. Kroppen er noe vi ser på som et skall som mister sin verdi når sjelen (eller bevisstheten) forsvinner. Det blir også lettere å akseptere transplantasjon jo mindre verdi vi ser i våre kroppslige aspekter. Siden forfall og avfall er fenomener som knyttes til kroppene våre, er det enkelt å devaluere dens betydning. Pårørendes behov for å behandle avdødes legeme med respekt, og som gjenstand for sorg, avvises derfor ofte som primitive eller umoderne.

Interessekonflikt.

Det teknologidrevende fokuset på transplantasjon kan føre til at uheldige valg tas av medisinsk personale i avgjørelser om når behandlingen av en pasient skal avsluttes, og når innhøstingen av organer kan starte. Det etableres her et press for å starte høstingen av organer så tidlig som mulig for å hindre at verdifullt råstoff går til spille.

Teknologisk sett ønskes det derfor å definere et dødstidspunkt så tidlig som mulig, mens det å avvende pårørendes bearbeiding av sine inntrykk oppfattes som en unødig risiko for tap av råstoff. Medisinsk personale vil med bakgrunn i denne interessekonflikten kanskje være de som er minst egnet til å gi råd om donorkort, eller hvorvidt det haster for en pårørende å ta en beslutning om donasjon.

Ikke enkelt valg.

Denne interessekonflikten er også bakgrunnen for at man bør tenke nøye over hvorvidt det er en god idé for en selv å ha et donorkort. Det er ikke en kostnadsfri handling å være donor. Det er en handling som godkjenner på et tvilsomt grunnlag både et instrumentelt syn på menneskekroppen, og at egne pårørendes behov for ro og respekt kan tilsidesettes av helsepersonell som har andre interesser i fokus.

Hvem skal i denne situasjonen vurdere interessene til etterlatte av dem som har donorkort? Her bør det være rom for at alle parter får tid til å tenke seg om i ro og fred. Eller synes Brustad at valget fortsatt er enkelt?

Alt innhold er [opphavsrettslig beskyttet](#). © Aftenposten.
Aftenposten arbeider etter [Vær Varsom-plakatens](#) regler for god
presseskikk.